

**UNIVERSITATEA „OVIDIUS” DIN CONSTANȚA
FACULTATEA DE TEOLOGIE
ȘCOALA DOCTORALĂ**

REZUMAT

SFÂNTUL APOSTOL PAVEL MODEL AL PROPOVĂDUIRII ȘI SLUJIRII ÎN SOCIETATE

**COORDONATOR:
Î.P.S. PROF. UNIV. DR. TEODOSIE PETRESCU**

**DOCTORAND: PR. MARIUS
ION PORUMBEL**

CONSTANȚA 2012

CUPRINS

	ABREVIERI.....	
	INTRODUCERE.....	
1.	MEDIUL ÎN CARE A CRESCUT ȘI S-A FORMAT TÂNĂRUL SAUL	11
1.1.	Situația și mediul educativ	11
1.2.	Mediul școlar.....	29
2.	CHEMAREA DIRECTĂ A LUI SAUL LA APOSTOLAT.....	51
2.1.	Înzestrarea Apostolului pentru misiunea sa.....	51
2.2.	Mediul în care a lucrat Apostolul Pavel.....	80
2.3.	Suportul dogmatic, mistic și moral al activității practice a Sfântului Apostol Pavel.....	94
3.	APOSTOLUL PAVEL, OMUL RUGĂCIUNII	118
3.1.	O viață călită în suferințe și scăldată în bucurii.....	118
3.1.1.	Rugăciunea, mijloc al comuniunii.....	122
3.2.	Prima călătorie misionară.....	151
3.3.	A doua călătorie misionară.....	164
3.4.	A treia călătorie misionară.....	185
3.5.	Ultimi ani ai vieții Sfântului Apostol Pavel.....	198
4.	METODE ȘI MIJLOACE PRACTICE FOLOSITE DE APOSTOLUL PAVEL	213
4.1.	Principii, sfaturi și atitudini pastorale ale Sfântului Apostol Pavel.....	213
4.2.	Preotul după chipul paulin.....	251
	CONCLUZII.....	301
	BIBLIOGRAFIE	308
	Ediții ale Sfintei Scripturi și ale Noului Testament.....	
	Scrierile Părinților Apostolici.....	
	Gramatici, Dicționare, Enciclopedii.....	
	Comentarii, lucrări și studii.....	

ABREVIERI

AATA - Anuarul Academiei Teologice Andreiana, Sibiu, 1923-1947.
Arhim. - Arhimandrit
BOR - Biserica Ortodoxă Română. Buletin oficial al Patriarhiei Române
Buc. - București
cap. - capitol
cf. - confruntă
diac. - diacon
dr. - doctor
drd. - doctorand
ed. - ediție, editură
franc. - franceză
GB - Glasul Bisericii. Revistă oficială a Sfintei Mitropolii a Ungrovlahiei
gr. - grecesc, lb. greacă
nr. - număr
MA - Mitropolia Ardealului
MB - Mitropolia Banatului
MMB - Mitropolia Moldovei și Bucovinei
MMS - Mitropolia Moldovei și Sucevei
MO - Mitropolia Olteniei. Revistă oficială a Mitropoliei Olteniei
Ortodoxia - Ortodoxia. Revista Patriarhiei Române
PG - Patrologia Greacă
pr. - preot
PSB - Părinți și scriitori bisericești (colecția)
rd. - rând
ROC - Romain Orthodox Church News, București, 1970.
rom. - românește, lb. română
RT - Revista Teologică, Sibiu 1907-1947, 1991.
sec. - secolul
ST - Studii Teologice. Revista Institutelor teologice din Patriarhia Română.
TR - Telegraful Român, Sibiu, 1853.
trad. - tradus
vol. - volum
v. - verset, versete.

SFÂNTUL APOSTOL PAVEL MODEL AL PROPOVĂDUIRII ȘI SLUJIRII ÎN SOCIETATE

Studiul de față este o analiză exegetică călăuzită de normele Teologiei practice ale acelei uriașe activități apostolice desfășurate de Sfântul Apostol Pavel în lumea Greco-romană și ebraică, pentru aducerea ei la lumina unei noi credințe și a unei noi concepții de viață și în special ca model de urmat pentru toți slujitorii.

Este prima epocă, cea mai îndepărtată unde lumea se întâlnește pentru prima dată cu Harul și Evanghelia lui Iisus Hristos, epoca propovăduirii și a întemierii primelor organizații creștine. Iar în această epocă, figura cea mai reprezentativă, cea mai caracteristică și luminoasă este fără îndoială aceea a lui Pavel

Scopul urmărit este însuflețirea activității noastre pastorale, misionare, predicatoriale, de slujire a practicii bisericești prin reînnoirea și completarea legăturilor ei cu marea personalitate a Apostolului Pavel din depărtata vreme care nu era mai puțin frământată și primejduită decât vremea noastră.

Exemplul cel mai puternic, mai convingător și îndrăzneț din trecutul creștinismului, de felul cum trebuie să înțelegem și să urmăm Mântuitorului, de felul cum trebuie să ne încreștinăm sufletul, este exemplul Sfântului Apostol Pavel.

În lucrarea de față, încerc să prezint în linii mari pe cel mai mare apostol al tuturor neamurilor, modelul de urmat în propovăduirea și slujirea Evangheliei lui Hristos, una din cele mai proeminente personalități ale Noului Testament, atât din punct de vedere al capacității sale intelectuale, lăsându-ne prin scrierile lui o treime din cuprinsul Noului Testament, cât și din punct de vedere al activității sale neobosite, întreprinse în cele trei călătorii misionare.

Cel mai mare și mai sfânt om născut din femeie după Mântuitorul Iisus a fost Sfântul Ioan Botezătorul, iar cel mai mare dintre apostoli a fost Pavel.

Supremația indiscutabilă și influența uluitoare a Sfântului Apostol Pavel a constat în Evanghelia lui Hristos.

El s-a ridicat deasupra tuturor contemporanilor săi, lucrările sale supraviețuind focului, prigoanei și criticilor, fiind până în zilele noastre cele mai adevărate învățături despre viețuirea în creștinism și mântuirea sufletelor oamenilor după modelul hristic.

Evangelia Celui Crucificat și Înviat, descoperită lui în chip supranatural, întâi pe drumul Damascului, apoi în timpul celor trei nopți cât a stat orb și în sfârșit, în cei trei ani cât a stat în deșertul Arabiei, este secretul inspirației sale și mângâierea ce a dat-o slujba sa mulțimilor de atunci și nouă credincioșilor de astăzi.

Din antagonist al Evangheliei a devenit un apărător al acesteia. El a crezut această Evanghelie și a predicat-o cu vehemență, așa cum nimeni altcineva nu a mai reușit după el s-o facă mai bine. Pavel a pus această Evanghelie la probă și a vorbit din experiență. Evangelia a adus intelectului său lumină, inimii sale satisfacție, iar conștiinței sale pace.

Cunoscător a trei mari civilizații: ebraică, greacă și romană, ca și a limbilor acestora, a fost omul folosit de Dumnezeu pentru a clarifica unele probleme și principii de credință. Zelul său aprins a imprimat Bisericii creștine un spirit nou, făcând din ea o religie universală, care a trecut în timpul vieții sale, granițele imperiului roman.

Sfântul Apostol Pavel a fost omul capabil să discute cele mai subtile principii teologice cu rabinii iudei și cele mai adânci probleme filosofice cu filosofi greci, stoicii și epicurienii. El a fost omul înzestrat cu o mare pasiune pentru suflete, fie iudei, fie greci. El se simțea dator să vestească mântuirea, deopotrivă, și unora și altora.

Temperamentul Sfântului Apostol Pavel prezintă și unele contraste interesante ca: smerit și totuși demn, timid și totuși autoritar, prudent și totuși sincer și plin de îndrăzneală, uneori descurajat și totuși plin de avânt, slab și totuși tare, muștrător față de Petru pentru că s-a lăsat prins în „lațul fățarniciei”, întins de adepții Legii lui Moise și totuși nu suficient de atent să nu cadă el însuși în același laț, fapt care i-a adus arestarea și înmormântarea în Cezareea și implicit, încheierea activității misionare, disprețuit de unii și totuși simpatizat.

Viața, activitatea și învățătura lui Pavel constituie, de aproape două mii de ani, un izvor nesecat de inspirație pentru teologi și predicatori, preoți și credincioși, poeți și scriitori, sculptori și pictori; învățați și oameni simpli. Un număr infinit de credincioși dornici să cunoască pe Domnul a transformat lectura celor paisprezece epistole ale lui Pavel într-o adevărată mană cerească pentru sufletele lor.

Personalitatea lui Pavel este atât de complexă, activitatea lui atât de intensă și învățătura lui atât de adâncă și atotcuprinzătoare, îmbrățișând o arie largă de probleme spirituale, încât această lucrare de proporții reduse, nici pe departe nu poate reda totul.

Istoria creștinismului este puternic influențată de figura Sfântului Apostol Pavel care domină întreaga epocă ce începe la câțiva ani după învierea Domnului nostru Iisus Hristos și durează până aproape de distrugerea Ierusalimului.

Răspândirea Evangheliei creștine în lumea păgână este, în mare parte, opera lui. Ani după ani, cu toate amenințările și chinurile, împotriva tuturor obstacolelor și a primejdiilor, învingând amărăciunile sufletului și slăbiciunile trupului său, batjocorit de pleava târgurilor și brutalizat de autorități, uneori chiar ținut în lanțuri ca un făcător de rele, apostolul Pavel a vestit cuvântul lui Dumnezeu, fără răgaz, până în clipa când sabia legionarului roman a curmat, sub zidurile cetății eterne, firul vieții lui pământești. Ajunși la capătul drumului și privind în urmă rodul bogat al semințelor evanghelice sădite de el în lume, apostolul neamurilor, împăcat în sufletul său, a putut grăi în liniște: „lupta cea bună m-am luptat, călătoria am săvârșit, credința am păzit”.

Acest îndemn al Mântuitorului Iisus Hristos către Sfinții Apostoli este ca și o îndatorare pe care aceștia o au față de Mântuitorul Iisus Hristos, față de Evanghelie, față de Dumnezeu, și îi obligă în același timp să călătorească în toată lumea și să învețe toate neamurile, chemându-le la primirea Sfintei Evanghelii prin credință, ca o condiție a mântuirii personale.

Sfinții Apostoli au această îndatorire de a chema și de a aduce la mântuire cât mai mulți contemporani de ai lor, provenind de la cât mai numeroase neamuri.

Supranumit Apostolul Neamurilor, Sfântul Apostol Pavel este chemat la această mare lucrare divino-umană printr-o chemare specială pe drumul Damascului de către însuși Mântuitorul Iisus Hristos și transformat până la ultima picătură din omul cel vechi, din omul răzvrătit în omul cel mai misionar pe care l-a avut Biserica creștină din toate timpurile.

Bisericile înființate, călătoriile misionare în lumea arabă, greacă și romană, dar și râvna cuvântărilor sale despre Mântuitorul Iisus Hristos îl clasează ca fiind Apostolul neamurilor cu cea mai bogată activitate atât pe teren dar și sub forma scrisului prin epistolele pauline pe care le-a lăsat moștenire Bisericii și omenirii până în zilele noastre.

Lucrarea misionară de propovăduire a Evangheliei, desfășurată de Sfântul Apostol Pavel între anii 40-67, face parte din întreaga misiune desfășurată de toți apostolii Domnului din acele decenii ale începuturilor Bisericii și aceasta, conducând la concluzia din anii 62, 63, potrivit căreia „Evanghelia a fost propovăduită la toată făptura de sub cer”, conform Epistolei către Coloseni, cap. 1, v. 23.

Modelul de misionar și predicator pe care ni-l oferă Sfântul Apostol Pavel împreună cu însăși viața sa jertfită pe altarul divin al mântuirii, este pentru noi, urmașii creștinilor din veacuri, un imbold și un sentiment de putere supraomenească încălzită de pronia divină, care întotdeauna a vegheat și veghează pentru cei care duc Evanghelia mântuirii mai departe pentru cei care slujesc în Bisericile unde Hristos este Capul, iar Biserica este mireasa Sa.

Referitor la activitatea Sfântului Apostol Pavel, se configurează istoria răspândirii creștinismului și se organizează Biserica în epoca apostolică, două laturi esențiale ale situației și ale semănării Evangheliei în lume și în istorie.

Prin călătoriile misionare, Sfântul Apostol Pavel a asigurat pe deplin propovăduirea și introducerea Evangheliei de la Ierusalim și Antiohia Siriei, Roma până în Spania, făcând posibilă pătrunderea învățăturilor creștine în toate zonele geografice accesibile la toate neamurile și în toate straturile care alcătuiau societatea din acea epocă în care a trăit și a lucrat cu toată râvna, cu toată puterea umană și toată conștiințiozitatea sa de om, trimis de Însuși Dumnezeu la propovăduire și mântuire.

Căutarea, cercetarea și aflarea vieții și a activității imense a Sfântului Apostol Pavel ne introduce în cele mai importante orașe și capitale ale răspândirii Evangheliei în lumea greco-romană a anilor 40-70, o lume plină de păgânism și zeități false, dar și de vrăjitorii și prostituție, desfrâul fiind la el acasă, dezvăluindu-ne aspectele și metodele lucrului misionar, ale aceluia care a pus începutul a numeroase Biserici locale, în Asia și Europa, centre de iradiere creștină pentru toate regiunile învecinate și îndepărtate.

Activitatea și lucrarea celorlalți Sfinți Apostoli și misionari se poate contura totodată în același timp și cu lucrarea de propovăduire a Evangheliei, a Sfântului Apostol Pavel, deoarece s-a desfășurat, în aceeași epocă și adesea în vecinătatea aceluiași regiuni și provincii în care a activat Apostolul neamurilor.

Sfântul Apostol Pavel a fost și este nu doar un evanghelizator al unor cetăți, orașe și provincii în care el a pus piciorul, ci este și un deschizător de drumuri și orizonturi misionare pentru alți Apostoli ai Domnului și pentru alți propovăduitori ai Învățăturilor Evanghelice.

Prin toată activitatea și lucrarea sa misionară, Sfântul Apostol Pavel rămâne veșnic în memoria vie a Bisericii ca modelul cel mai important de misionar creștin și de apărător al adevărului Evangheliei, mai ales că de la el avem și primele scrieri ale Noului Testament, din punct de vedere cronologic și anume, cele 14 Epistole ale sale, fiind un înfocat apărător al adevărului Evangheliei împotriva răstălmăcirii, a știrbirii sau a manipulării acesteia.

Înfățișarea vieții și a activității sale este întotdeauna binefăcătoare și de folos tuturor dar mai ales pentru că Sfântul Apostol Pavel este slujitor desăvârșit și complet al Evangheliei și Bisericii, nădăjduind prin aceasta că totul va contribui la înmulțirea și la sporirea zelului pastoral și misionar al slujitorilor sfintelor altare, atât de necesare în confruntarea lor cu nenumăratele provocări și comandamente ale contemporaneității noastre.

La fel cum a fost chemat și Pavel la o viață nouă, la fel și omul zilelor noastre trebuie chemat la o viață nouă, viața cu Hristos și prin Hristos. Exemplul Sfântului Apostol Pavel este

cel mai puternic și cel mai convingător din trecutul creștinismului, de felul cum trebuie să înțelegem și să urmăm Mântuitorului, de felul cum trebuie să ne încreștinăm sufletul.

Este o mare asemănare între ceea ce a fost Saul, iudeul, înainte de a fi chemat de Mântuitorul și suntem noi azi, care prin fapte rele și necuviincioase urăm creștinismul. La fel cum Saul iudeul prigonea plin de zel pe toți creștinii care-și făcuseră din învățătura lui Hristos un ideal de viață, la fel și noi nesocotim pe Hristos și Biserica Lui.

Dar din dragostea lui Dumnezeu pentru oameni, din jertfa fiului Său, Care a murit și a înviat pentru noi, prin lucrarea Harului Duhului Sfânt, Saul s-a schimbat în Pavel Apostolul, iar zelul lui în prigonirea creștinilor s-a schimbat într-o râvnă neegalată pentru a câștiga cât mai multe suflete pentru Hristos.

Cel ce a urât binele a ajuns să-l iubească mai mult decât semenii săi.

Lucrarea misionară a lui Pavel convertit a fost în zadar pentru noi dacă suntem iubitori de lume și nu de Hristos. Dacă munca colosală a acestui titan al învățăturii creștine nu se va găsi în inimile noastre, iar glasul cuvintelor lui nu vor fi auzite de urechile noastre, așa cum s-a întâmplat cu glasul Mântuitorului Care a fost auzit de Saul, și nu vor fi lăsate să pătrundă în adâncul sufletului, trezindu-l, nu vom putea niciodată spune că suntem slujitori ai lui Hristos cu adevărat, ci ne putem numi creștini cu numele, fiind iubitori de arginți, ca Iuda, Îl vom răstigni pe Hristos în sufletul nostru și Îl vom sulți în coastă cu gânduri necurate.

Astfel nu vom recunoaște pe Fiul lui Dumnezeu, cum nici Saul nu l-a recunoscut până pe drumul Damascului, când Iisus i se adresează direct, dacă Hristos nu ni se adresează, pătrunzând în sufletul nostru convertindu-l, făcându-l să-L iubească pe Cel Care ne-a răscumpărat din moarte și ne-a adus la viața veșnică. Să-I urmăm lui Hristos, este un îndemn pentru o viață plină de iubire și dragoste față de Dumnezeu, pe care îl putem realiza numai inspirați de Duhul Sfânt. Este același lucru pe care l-a făcut și Apostolul după ce a auzit glasul Domnului.

Sfântul Apostol Pavel a fost totul pentru Hristos precum Hristos a fost totul pentru el, Sfânta Scriptura descriindu-l pe Apostol ca fiind un om plin de credință și Duh Sfânt, și înzestrat cu o puternică devotare mesianică și spirit de abnegație creștină. În jurul vârstei de 30 de ani, când se convertește la creștinism, dar și lucrarea sa de misiune pe care a săvârșit-o în timpul vieții sale a făcut mare senzație în Imperiul Roman și în toată lumea veche, atât între iudei, cât și între greci.

În această lucrare încercăm să prezentăm personalitatea, activitatea, viața și lucrarea titanică a Sfântului Apostol Pavel la începutul creștinismului ca să ne fie un model de propovăduire și slujire lui Dumnezeu în viața și societatea de azi.

Cu dinamismu-i puternic, el electriza mulțimile câștigându-le pentru o viață nouă și adevărat creștină.

Toată epoca ce a început la câțiva ani după Învierea Domnului nostru Iisus Hristos durând până aproape de distrugerea Ierusalimului, istoria creștinismului este puternic dominată de figura Sfântul Pavel. Răspândirea Evangheliei creștine în toată lumea păgână este, în mare parte, opera lui.

Ajuns la capătul drumului și privind în urmă rolul bogat al semințelor evanghelice sădite de el în lume, apostolul neamurilor, împăcat în sufletul său, a putut grăi în liniște: „Lupta cea bună m-am luptat, călătoria am săvârșit, credința am păzit”.

Nu există alte cuvinte care să caracterizeze mai bine viața marelui Pavel. Pentru triumful Evangheliei lui Hristos, el a luptat cu ardoare împotriva tuturor dușmanilor care s-au ivit în calea sa, întrecând pe alți apostoli în râvnă și mai ales în dureri.

Cu toate acestea, Sfântul Apostol Pavel nu a șovăit o clipă în împlinirea mării sale misiuni. Pe uscat și pe mare, în Asia și Europa, iudei și păgâni, regi și guvernatori, stăpâni, sclavi, bărbați și femei, tineri și bătrâni, toți deopotrivă, au primit cuvântul lui Dumnezeu din gura Sfântului Pavel. Tatăl ceresc i-a stat în ajutor și l-a întâlnit în strădania sa de propovăduire a drepte credințe la toate neamurile. În mai puțin de un sfert de veac, rădăcinile religiunii creștine au fost adânc înfipite în Cipru, Asia Mică, Macedonia, Ahaia, Creta, Epir, Italia și mai departe chiar până în Spania.

Modelul ideal al păstorului de suflete, cât și metodele și mijloacele necesare conducerii omului pe calea mântuirii au fost arătate și puse în practică de cel mai mare misionar care a avut ambiția și curajul ajutat de Duhul lui Dumnezeu de a face misiune la păgâni și la toate neamurile din acea vreme. A fi păstor de oameni, a păstori turma lui Hristos presupune a o hrăni, a o conduce la pășunea vieții celei veșnice. În această lucrare mântuitoare rolul central îl are păstorul, ca părinte duhovnicesc, următorul Mai Marelui Păstorilor, Păstorul cel bun, Care sufletul Își pune pentru oile Sale. El săvârșește o lucrare pastorală colectivă, adresându-se obștii credincioșilor, în cadrul cultului divin, o lucrare pastorală individuală, prin Sfânta Spovedanie, și o lucrare pastorală în legătură cu diferitele categorii de credincioși, tineri, vârstnici, bătrâni, bolnavi, neputincioși în cele ale trupului sau ale sufletului.

Sfântul Apostol Pavel a lucrat mai mult decât toți și, de aceea, în epoca primelor veacuri creștine figura cea mai reprezentativă, cea mai caracteristică și luminoasă, e, fără îndoială, aceea a apostolului, iar una dintre caracteristicile sau cauzele lucrării de față este și însuflețirea activității noastre practice bisericești prin reînnoirea și completarea legăturilor ei

nvingând amărăciunile sufletului și slăbiciunile trupului său, batjocorit de cu marile personalități ale depărtatelor vremi, ce nu erau mai puțin frământate și primejduite decât în vremea noastră.

Prin aceasta dorim să aflăm pilda și gândul, care să refacă puterile noastre de lucru și să călăuzească pașii noștri, în normele și spiritul acțiunii lor, în mijloacele folosite de ei pentru a da epocii lor o temeinică și durabilă orientare creștină.

Păstorul de suflete sau preotul paroh care este și un lucrător practic în ogorul creștin al vieții neamului nostru românesc se găsește astăzi mai mult ca oricând în fața unor schimbări lăuntrice și externe, care au creat, sau vor crea acțiunii sale dificultăți și probleme noi.

Sufletul omenesc, către care se îndreaptă această mare acțiune practică a Bisericii prin slujitorii săi, este în esența sa și în ultimă analiză unul și același. Dar manifestările acestui suflet și mai ales socializarea manifestărilor sufletești, contopirea lor în valori sociale, culturale, sunt într-o continuă curgere așa de variată, în cât un om nu se aseamănă nici odată altuia, nici o epocă istorică unei alte epoci.

La Sfântul Apostol Pavel se lămurește ca la nimeni altul ce înseamnă în adevărata sa măreție: *a sluji lui Hristos și a trăi în Hristos*. E ceva în el care covârșește anii vremurilor.

Oricine încearcă să se apropie de el cu tot sufletul nu va putea să nu spună astăzi ca și Sfântul Ioan Gură de Aur după aproape 400 de ani de la trecerea sa din viața aceasta: „Citind scrisorile sale de două ori pe săptămână și adesea de câte 3-4 ori chiar, simt în mine bucurii ca la ascultarea unei trompete spirituale, tresar și ard de dragoste, am impresia că-l văd în fața mea”.

Biserica va rămâne și în vremile de acum aceeași mare putere călăuzitoare și înnoitoare a vieții, concentrându-și și organizându-și întreaga ei putere de lucru misionar, practic, duhovnicesc prin preoții ei, ridicând cantitativ și mai ales calitativ acțiunea sa.

Referitor la situația și la mediul educativ familial trebuie să spunem că el, Apostolul Pavel s-a născut în orașul Tars din Cilicia. Cât privește familia lui, știm doar că provine din neamul lui Israil, părinții lui erau evrei foarte legați de tradiție, tatăl lui se trăgea din seminția lui Veniamin și, fără îndoială, că și mama lui, la fel, din moment ce regula era ca oamenii să se căsătorească în interiorul aceleiași seminții, evreu din evrei, în ce privește legea, fariseu.

Ei aveau un atelier de țesut stoffe din păr de capră, din care făceau mantale și corturi pe care le vindeau. Se pare că familia lui Pavel provenea din nordul Galileii, de la Giscala.

Ca să înțelegem exact statutul familiei lui Pavel, trebuie să o comparăm cu familiile compatrioților iudei sau ale locuitorilor din aceeași regiune. Membrii unor asemenea familii

au primit cetățenia romană încă de la începuturile Imperiului, printre aceștia s-au numărat principi, ca irodienii, și, desigur, documentele îi menționează mai ales pe ei.

Probabil așteptat cu multă nerăbdare de părinții săi, copilul s-a născut într-un oraș elenistic, unde limba vorbită era cea greacă, într-o lume bântuită de tot felul de curente; înainte de a deveni apostol, Pavel a purtat numele de Saul nume care în limba ebraică înseamnă „*dorit*”.

Pavel are două nume: Saul și Pavel. Saul, nume evreiesc, care înseamnă „cel dorit”, Pavel, nume roman, însemnând „cel mic”. În Faptele Apostolilor unde ni se vorbește despre convertirea lui Pavel la creștinism și despre activitatea lui apostolică, până la capitolul 13, versetul 9 este numit numai Saul, iar de aici până la sfârșit, numai Pavel. Schimbarea pare a fi adusă în legătură cu convertirea la creștinism prin Pavel a proconsulului roman Sergius Paulus din Pafos.

După terminarea lucrului de peste zi, tatăl lui Saul lua Sfânta Scriptura și îl învăța pe copil să cunoască literele, mai apoi să silabisească și în sfârșit să lege cuvintele împreună și să citească, înainte ca să fi putut citi, tatăl îi istorisea despre viața patriarhilor și despre faptele minunate pe care le-a făcut Dumnezeu pentru poporul Său. La auzul acestor mărturisiri, ochii copilului vioi străluceau de bucurie. În inima sa se va ivi aprins dragostea pentru Dumnezeu care a făcut atâtea lucruri minunate pentru strămoșii săi și a început să încolțească în sufletul lui mândria că face parte din poporul ales.

Iisus n-a scris nimic, dar a vorbit mult. Pavel a vorbit ceva mai puțin, dar a scris mult. Nu atât cât să ne permită să-i cunoaștem bine familia și copilăria, dar îndeajuns ca, ulterior, să-i mergem pe urme și, ceea ce-i mai important, să încercăm să-i aflăm secretele, la care se adaugă o șansă ieșită din comun: întâlnirea cu medicul Luca, scriitor de talent care, însuflețit de admirație, va deveni biograful său.

Micuțul trebuie să repete zilnic aceleași versete: „Slăvit să fii Tu, Adonai, Dumnezeu lui Avraam și Dumnezeu lui Isaac și Dumnezeu lui Iacov, Dumnezeule atotputernic, creatorul cerului și al pământului, pavăza noastră și pavăza părinților noștri, temeiul nostru din neam în neam.” Zilnic, aceleași cuvinte, aceeași formă, același ritm, aceeași melodie. Prezența lui Yahve îl copleșește pe copil.

Încă de la răsăritul soarelui, Saul se întoarce cu fața în direcția Templului din Ierusalim pe care tot evreul o cunoaște și rostește prima rugăciune: „Ascultă, Israele, Dumnezeu nostru e adevăratul Dumnezeu, singurul Domn.” Cel puțin de trei ori pe zi - dimineața, după-amiaza și seara-, îi mulțumește Domnului pentru darurile pe care Acesta i le acordă. Zi după zi, își dă silința să pronunțe un număr cât mai mare de „binecuvântări”.

Imposibil de știut dacă Saul, copilul, s-a conformat bucuros ori nu acestui ritual. Oricum, e exclus să nu se ducă la sinagogă săptămână de săptămână, împreună cu părinții, pentru a celebra sabatul.

Eu sunt bărbat iudeu, născut în Tarsul Ciliciei și crescut în cetatea aceasta, învățând la picioarele lui Gamaliel în chip amănunțit Legea părintească, plin fiind de râvnă pentru Dumnezeu, precum și voi toți sunteți astăzi. Și spoream în iudaism mai mult decât mulți dintre cei care erau de vârsta mea în neamul meu, fiind mult râvnitor al datinilor mele părintești. Din acest citat noi aflăm chiar din mărturisirea proprie a apostolului, locul unde și-a petrecut el cea mai mare parte din tinerețe și cunoaștem chiar și dascălul în preajma căruia și-a desăvârșit educația.

Tânărul talentat și plin de râvnă pentru studiul Scripturii, a fost atras spre Ierusalim de școlile rabinice și de dascălii vestiți din acel timp; Ierusalimul era plin de studenți și „școala rabinică a dat orașului un aspect asemănător aceluia pe care l-a dat Sorbona Parisului din Evul Mediu”.

Dar Saul a deprins și limba aramaică, fiind în casa părintească și în școala de pe lângă Sinagogă, el născându-se într-o familie de iudei, aparținând tagmei rigoriste a fariseilor.

În Ierusalim erau mai multe școli rabinice. Dintre toate, cea mai bună pe acea vreme era a vestitului învățat iudeu Gamaliel. Tinerii din familiile bune și mai cu seamă din familiile fariseilor, mergeau la această școală. Gamaliel, numit cel bătrân, spre deosebire de fiul și nepotul său, care de asemenea au fost învățători mai târziu, era un om bun și foarte înțelept. Nimeni ca el nu cunoștea adâncul Scripturilor, nimeni nu ducea o viață atât de înțeleaptă ca el.

Biblia a format abecedarul tânărului Saul, ea a ținut locul cărților de povești pe care părinții din timpul nostru obișnuiesc să le dea copiilor, care au pătruns în taina cititului. Educația tânărului Saul, a fost completată și prin cântarea psalmilor, prin care se preamărea puterea Celui Preaînalt. Psalmii erau singurele cântece, care răsunau în casa unui evreu. În ei își găsea sufletul, ușurarea și înviorarea.

Prigonirea lui Saul împotriva Bisericii, n-a fost ceva ocazional, ci sistematic, ținând ani de zile. Prigonirea aceasta este începutul erei creștine, se poate explica în multe chipuri. Totuși, are două cauze principale care predomină și ar putea explica într-o măsură mai mică sau mai mare, prigonirile lui Saul. Mai întâi: Saul, ca fariseu sau membru al partidei fariseilor, și apoi: credința mesianică a creștinilor în Iisus Hristos ca Mesia cel promis în Vechiul Testament. Fariseii erau tradiționaliști, apărători și promotori ai tradiției vechi. Curând însă, fariseii au desființat Legea lui Moise și cuvântul lui Dumnezeu, înlocuind-o cu datina lor sau cu tradiții vechi și strămoșești. Tradiția era mai presus de orice, fiind atât scrisă, cât și orală.

În unele cazuri, călcătorii tradiției erau pelepsiți cu moartea, uciși fiind cu pietre, fariseii fiind atotputernicii zilei.

Creștinii nu dădeau atenție Legii lui Moise, nici tradiției. Ei se socoteau liberi și independenți atât de Legea lui Moise, cât și de tradițiile strămoșești. Ei se socoteau liberi și ieșiți din jugul acestor două robii, simțindu-se liberi în Hristos și despărțiți de toate acestea, din convingere personală și credința în Iisus Hristos, pe care-L recunoșteau ca autor al credinței lor. Prigonirea lui Saul se explică prin credința fierbinte și puternică a creștinilor în Iisus Hristos ca Mesia cel promis în Vechiul Testament.

Acest lucru arată că arhiereul iudeu se baza pe elemente tinere și extrem de zeloase pentru a lupta cu creștinii: „Și Saul pustia Biserica, intrând prin case și, târând pe bărbați și pe femei, îi preda la temniță”. (Faptele Apostolilor 8,3) El păzise hainele celor care l-au ucis cu pietre pe Ștefan; iar după fuga și împrăștierea Apostolilor prin Samaria, în anul 38, acest tânăr fariseu fanatic a hotărât să extindă prigoana și a cerut împuterniciri de la arhiereu pentru a face curățenie în Sinagogile din Damasc.

Dumnezeu a cercetat inima lui Saul până în adâncul ei și a cunoscut dorul acestuia de a-L servi cu credincioșie, iar pentru aceasta Dumnezeu l-a chemat ca să vorbească despre El la toate neamurile. El, care plecase înarmat spre Damasc ca să vâneze pe creștinii de acolo și să-i aducă legați la Ierusalim, a fost el însuși vânat de Hristos Care l-a prefăcut în Apostol al Său și vânător de suflete pentru împărăția lui Dumnezeu.

El se numește: „Apostol nu de la oameni, nici prin om, ci prin Iisus Hristos și prin Dumnezeu Tatăl”. Pentru că el însuși are conștiința clară și recunoaște că a fost chemat de Hristos la apostolat și amintește cu mândrie acest fapt chiar la începutul mai multor epistole.

Chemarea sa la apostolat coincide cu chemarea sa la creștinism, adică cu convertirea sa. Apostolul vorbește despre convertirea sa și în legătură cu aceasta și despre chemarea sa la apostolat în cuvântarea pe care o ține în fața poporului înfuriat din Ierusalim și în cea pe care a ținut-o înaintea lui Festus și a lui Irod Agripa. Contactul lui cu creștinii a avut efectul scontat. Saul și-a găsit eul adevărat. Drumul Damascului, făcut în mod voluntar, l-a născut din nou și i-a pus sufletul la locul lui adevărat. Destinul l-a scos pe limanul vieții noi.

Pavel va rămâne figura emblematică pentru tipul de convertire brutală, imediată, totală, a cărei imagine fulgurantă a marcat spiritele; judecând după relatarea din Fapte, s-ar spune că Dumnezeu a prăbușit peste el trăsnetul. Orbit de slava Sa, Saul a căzut cu fața la pământ și într-o clipă inima i s-a schimbat; astfel, persecutorul s-a convertit.

După propria mărturie, Pavel va avea mai târziu privilegiul unor viziuni, dar nu va spune niciodată că întâlnirea de la Damasc a fost altceva decât o recunoaștere lăuntrică și nici

nu va preciza cum anume s-a desfășurat. Este vorba de o experiență mistică, așa cum o putea spera și trăi un iudeu credincios. Planul prigonitorului era unul, iar al Domnului era altul. Domnul Iisus lua parte prigonitorilor Săi, Se considera în situația lor. Saul nu prigonea bărbați și femei obișnuite, ci niște suflete sfinte, care reprezentau pe Domnul Iisus aici pe pământ. Toți credincioșii aparțin cerului și Marelui Păstor. *„În vremea acestora ducându-mă la Damasc, cu întărire și cu o mână de oameni din partea arhiereilor, am văzut, o mărite Doamne, la amiază în calea mea o lumină din cer mai puternică decât slava soarelui, care m-a învăluit în strălucirea ei ca și pe cei ce călătoreau cu mine.*

Actul botezului constituie pentru apostol împreunarea mistică cu Hristos și că această unire a trăit-o el prin botez. Ceea ce a scris el în Epistola către Romani în capitolul 4, poate nu este altceva decât expresia sentimentului de care i-a fost copleșit sufletul în momentul când a fost botezat, sau în timpul care a urmat imediat după acest act. Omul, după botez, trebuie să încorporeze în viața sa pe Hristos. Pentru aceea, scrie Apostolul Galatenilor „Câți în Hristos v-ați botezat, în Hristos v-ați și îmbrăcat”.

Acest lucru l-a făcut înainte de toate apostolul. Botezul pentru el nu a fost numai un act de înnoire religioasă, ci un act de adâncă prefacere morală. Prin botez a murit omul cel vechi și a fost îngropat cu Hristos, ca să viețuiască, de aci încolo omul cel nou după modelul vieții lui Hristos.

În drumul Damascului Saul moare, născându-se omul cel nou, Apostolul Pavel. Omul cel nou care de aici înainte se va numi Pavel, precum el însuși o face, cu sufletul dornic de a cunoaște cât mai neîntârziat hotărârea lui Dumnezeu Care i S-a descoperit în Damasc, părăsește tăcut locul minunii. Pașii îi sunt nesiguri ca și ai unui copil, își încordează privirea să vadă, dar ochii mari, deschiși, nu mai prind nicio rază de lumină; Pavel este orb.

Precum întunericul s-a lăsat peste trecutul vieții lui, la fel întunericul îi acoperea privirea. Odată cu noile descoperiri dumnezeiești din Damasc, care aveau să-i lumineze viața cea nouă, avea să primească și lumina ochilor cu care să vadă în jurul său o lume nouă, făptură a iubirii lui Dumnezeu, fără deosebire de neamuri, o lume pe care s-o învăluie cu focul dragostei creștine.

Convertirea lui Saul n-a fost o convertire obișnuită. Pentru înfăptuirea ei, Dumnezeu a folosit mijloace extraordinare. Pentru inima lui împietrită, pentru duhul său îndărătnic, pentru firea lui mândră, pentru concepțiile și convingerile sale fanatice, erau necesare mijloace puternice, capabile să întoarcă pe Saul din drumul rătăcirii.

Curând după convertirea sa la creștinism, adică experiența de pe calea Damascului, el se botează și primește convingerea puternică de a fi apostol sau trimis să propovăduiască pe

Hristos și Evanghelia Lui înaintea sau între Neamuri. Și aceasta n-a primit-o, nici n-a auzit-o de la vreun om sau de la cei Doisprezece, sau de la vreo biserică, ci direct, prin descoperirea sau chemarea de la Iisus Hristos.

În fiecare convertire către Hristos trebuie să intervină harul. Simțirea, iubirea, trăirea lui Hristos, iată motivul, cauza părăsirii unei religii, oricare este ea, pentru a îmbrățișa creștinismul. „Nimeni nu poate să vie la Mine, de nu-l va trage Tatăl, Carele M-a trimis, iar Eu îl voi învia în ziua cea de apoi”. La Hristos nu poate să vină cineva fără să fie trimis de la Tatăl ceresc. El aprinde în inima omului focul iubirii către Fiul său, sau mai bine zis focul iubirii Fiului său. Atins de acest foc sacru, te simți imediat pe pragul ușii Bisericii Domnului.

Personalitatea marelui Apostol Pavel se poate aprecia la adevărata valoare prin rezultatele reușite pe terenul pastoral și misionar, iar prin aceasta este descoperit foarte ușor mediul în care s-a dezvoltat, dar și însușirile cu care a fost înzestrat; însă înainte de toate trebuie să aflăm și să cunoaștem mediul în care a trebuit să lucreze Sfântul Apostol Pavel, să cunoaștem adversitățile și greutățile cu care a trebuit să se lupte și pe care trebuia să le învingă.

Pentru a arăta greutățile prin care a trecut și pe care a trebuit să le învingă apostolul, trebuie să înfățișăm niște trăsături generale despre tabloul general al mediului. Ca icoana vieții de propovăduire a apostolului să fie completă, trebuie să vorbim și despre credințele în zeitățile din lumea greco-romană. Cel mai greu pentru apostol a fost să lupte împotriva politeismului; de aceea, munca apostolului a fost grea și istovitoare, căci ea a fost dublă.

Oamenii din acea vreme erau tulburați nu doar de credințele religioase distincte, ci și de diferitele curente filosofice și de superstițiile variate, astfel că apostolul trebuia pentru credința cea nouă să-și canalizeze toate direcțiile sub toate aspectele pentru a-i cuceri pe oameni și a-i întoarce pe calea cea adevărată și mântuitoare de suflet.

Printre populațiile pe care le-a vizitat Apostolul Pavel erau foarte multe care nu credeau în existența unei alte vieți, a unei vieți viitoare a sufletelor după moartea trupurilor. Mulți dintre zeii mitologiei nu erau altceva decât o personificare a patimilor omenești, deci ei nu puteau promova moralitatea, iar unul din păcatele cele mai răspândite în societatea păgână era desfrâul care se desfășura la cultul Afroditei și la alte culte ale diferiților zei.

Deci Pavel a avut grele și mari lupte cu cultele păgâne care transformaseră pe oameni în niște sclavi ai plăcerilor trupești, care nu mai știau ce este rușinea și pudoarea, care nu mai doreau nașterea de copii, deoarece timpul lor era pentru a se dedica desfrâului, îmbuibelilor cu mâncare la mese, viciilor, crimelor și hoțiilor, depravării totale a moravurilor, lenei și jocurilor păgâne; căsătoriile se desfășeau cu aceeași grabă cu care se încheiau, iar bărbații

doreau să trăiască liberi fără căsătorie, astfel că numărul de familii scădea, iar statul greco-roman avea de pierdut din foarte multe puncte de vedere, cu fiecare zi crește, plăcerea pentru păcat, iar rușinea scădea cu fiecare zi.

Pentru el, Hristos nu a fost o idee abstractă, nu a fost un concept metafizic, un subiect de speculație. Pentru el, Hristos a fost o ființă vie, dar nu o ființă care aparținea trecutului, ci una prezentă și actuală. Hristos cel înviat și înălțat de-a-dreapta Tatălui, este o ființă vie, care i s-a arătat, a pătruns adânc în viața lui și formează însuși conținutul acestei vieți.

Fiindcă Hristos îl stăpânește, el spune că: nu mai trăiește el, ci Hristos trăiește în el și el trăiește în Hristos. Dacă Dumnezeu s-a manifestat mai concret prin întruparea lui Iisus Hristos, Hristos s-a manifestat în decursul timpului într-un mod concret, întrupându-se în viața Sfântului Apostol Pavel și a tuturor creștinilor, care au trăit într-o unire mistică cu El, așa cum a trăit și marele Apostol.

Pavel era un om mic de statură, slab și chinuit de boală după o foarte veche tradiție întărită de înseși epistolele sale: „Dar știți că din cauza unei slăbiciuni a trupului, am binevestit vouă mai întâi. Și voi nu ați disprețuit încercarea mea, ce era în trupul meu, nici nu v-ați scârbit, ci m-ați primit ca pe un înger al lui Dumnezeu, ca pe Hristos Iisus”.

Și totuși, ardoarea sa apostolică a putut da acestui trup debil o energie fără seamăn: „În osteneli mai mult, în închisori mai mult, în bății peste măsură, la moarte adeseori. De la iudei, de cinci ori am luat patruzeci de lovituri de bici fără una. De trei ori am fost bătut cu vergi; o dată am fost bătut cu pietre; de trei ori s-a sfărâmat corabia cu mine; o noapte și o zi am petrecut în largul mării. În călătorii adeseori, în primejdii de râuri, în primejdii de la tâlhari, în primejdii de la neamul meu, în primejdii de la păgâni; în primejdii în cetăți, în primejdii în pustie, în primejdii pe mare, în primejdii între frații cei mincinoși; În osteneală și în trudă, în privegheri adeseori, în foame și în sete, în posturi de multe ori, în frig și în lipsă de haine”. În aceste pasaje de un dramatism deosebit, Sfântul Pavel descrie privațiunile, dificultățile, dar și modelul antinomic, tipic lucrărilor christice care caracterizează apostolatul.

Apostolul îndeamnă astfel pe Romani să-și înfățișeze trupurile lor ca o jertfă vie, sfântă și bine plăcută lui Dumnezeu. Omul vechi trebuie să fie răstignit împreună cu Hristos, trebuie să moară cu Hristos, ca să și învieze și să împărătească împreună cu El. Pavel spune în diferite părți ale epistolelor sale, că a fost răstignit împreună cu Hristos și că a murit cu Hristos și că a fost împreunat cu El. Când a scris acestea nu s-a gândit numai la taina botezului, prin care s-a întâmplat moartea mistică a omului vechi și la euharistie prin care se întâmplă unirea cu Hristos.

Pavel a înțeles nu doar răstignirea zi de zi a patimilor sale și a pornirilor sale; n-a înțeles numai răstignirea omului păcatului, ci a mai înțeles și suferințele pe care le-a îndurat pentru Hristos. Din unirea sa mistică cu Hristos rezultă în mod logic, că el trebuie să sufere după cum a suferit și Hristos. La fel rezultă și din doctrina sa despre corpul mistic al lui Hristos.

Prima călătorie misionară ne este relatată la Faptele Apostolilor, capitolele XIII-XIV și este efectuată între anii 45-48, plecând din Antiohia Siriei, însoțit de Barnaba și Ioan Marcu, așa cum am mai relatat mai sus. Ei trec peste Cipru, predică mai ales la Pafos, reședința proconsulului roman Sergiu Paul, pe care-l convertește la creștinism, trecând apoi în ținuturile Asiei Mici. La Perga Pamfiliei, Ioan Marcu se desparte de cei doi și se întoarce la Ierusalim. Dacă cuvântul lor a avut răsunet în sufletul ascultătorilor, nu știm. În orice caz, vestea despre ei s-a răspândit în întreaga insulă.

Aceștia își continuă călătoria la Antiohia Pisidiei, Iconiu, Listra și Derbe, cu unele întâmplări cunoscute din Faptele Apostolilor. Se reîntorc prin aceleași cetăți și organizează comunitățile, hirotonindu-le preoți. Revin ulterior la Antiohia Siriei, bucuroși de minunile săvârșite prin ei și de faptul că s-a deschis ușa păgânilor la credință.

A doua călătorie misionară a început probabil, odată cu sosirea primăverii anului 50. Locul lui Barnaba, pe lângă Sfântul Pavel, îl ia Sila. Amândoi străbat munții Amanus, prin porțile siriene, și ajung la Tars. Pavel vizitează întâi comunitățile din Siria și Cilicia, compuse din iudei și păgâni. La fiecare zăbovește, interesându-se de cele petrecute de la despărțire și citindu-le hotărârea Sinodului din Ierusalim. Prin cuvântări pline de înțelepciune și căldură întărește pe creștini în credință și dă sfaturi pentru viitor mai cu seamă în legătură cu viața creștină, aceasta fiind primul rod al credinței.

În primăvara anului 53, Sfântul Apostol Pavel a început cea de-a treia călătorie misionară astfel: „Și coborându-se la Cezareea, s-a suit (la Ierusalim) și, îmbrățișând Biserica, s-a coborât la Antiohia, Și stând acolo câțva timp, a plecat, străbătând pe rând ținutul Galatiei și Frigia, întărind pe toți ucenicii”. În Galația a dat dispoziție, ca în zilele de Duminică să se facă colecte de milostenie în folosul săracilor din Ierusalim, și după aceea, vizitând bisericile din împrejurimi, a plecat la Efes, care a și fost ales de data asta ca centru al activității sale apostolice. Și mai bun decât acesta nici nu se putea alege alt oraș din care Evanghelia ar fi putut mai ușor să se răspândească în toată Asia.

Revenirea Apostolului întemeietor în Bisericile cărora le pusese început este întotdeauna prilej de bucurie pentru creștinii care le compuneau și de înmulțire și înnoire a elanului spiritual al acestora. Dar ținta reală a celei de-a treia călătorii misionare a Sfântului

Apostol Pavel va fi Efesul, cea mai importantă cetate a Asiei Mici, capitala Asiei proconsulare, provincie romană, nod de comunicații între Orient și Occident. Aflându-se nu departe de golful Mării Mediterane, dintre Smirna și Milet, Efesul era acel vestit oraș, unde se întâlneau răsăritul și apusul, Asia și Europa, și multe corăbii comerciale săvârșeau curse neconținute între ele și Corint.

Apostolul Pavel s-a simțit deci un împreună lucrător cu Dumnezeu pentru mântuirea omului, pentru care S-a jertfit Hristos. A lămuri de unde are Apostolul neamurilor cunoștințele despre viața și învățătura Mântuitorului, este o problemă exegetică destul de greu de aflat, deoarece marele Apostol nu s-a bucurat de privilegiul de a face parte din numărul celor doisprezece apostoli, care au fost, tot timpul activității publice, cu Mântuitorul și pe care El i-a învrednicit de o instrucție deosebită.

Din lacrimile vărsate de apostol în Efes se poate deduce toată responsabilitatea pe care a simțit-o el pentru mântuirea sufletească a credincioșilor săi. Lacrimile vărsate de Apostol, sunt cea mai bună dovadă despre stăruința pe care o pune el pe lângă credincioși, pentru primirea Evangheliei și, prin mijlocirea ei, pentru primirea mântuirii

Pentru aceea, el va căuta să trateze pe fiecare după firea lui și după nevoile lui sufletești. Aceasta a făcut-o el prin pastorație individuală. Este adevărat că noi nu cunoaștem nicio regulă teoretică, după care s-a condus apostolul în pastorația individuală, dar dacă nu cunoaștem regulile teoretice, cunoaștem în schimb un exemplu viu, dat de apostol în privința aceasta, din Epistola către Filimon. Din această epistolă mică putem constata cum a făcut el pastorația individuală. Apostolul a urmat și în acest caz pe Mântuitorul.

Sfântul Apostol Pavel a îndepărtat de la sine orice egoism, căci egoismul cu diferitele lui forme înseamnă moartea vieții pastorale. Egoistul pune pe primul plan interesele sale, iar nu pe cele ale lui Dumnezeu și ale semenilor. Egoistul ar voi să vadă în realitate ceea ce Iosif din Biblie a văzut numai în vis.

În primul rând, păstorul după chipul paulin trebuie să aibă personalitatea plămădită de la început în mediul familial, cu tradiții religioase sănătoase și alese tradiții morale și naționale și să fie, în special, om cu adânci convingeri religioase, de o solidă factură morală și temeinică pregătire intelectuală așa cum s-a format tânărul Saul.

Un preot format în duhul dăruirii de sine este preotul după chipul paulin, care va putea fi la înălțimea vremurilor noi. Preoția care nu va ști să fie la înălțimea vremurilor, va fi împinsă în mod instinctiv tot mai mult spre periferia vieții noastre sociale și naționale.

Sfântul Apostol a fost om ca și noi cu păcate proprii, dar el a trebuit să lupte pentru învingerea propriilor porniri, pentru a se birui pe sine și pentru a învinge ostilitățile pe care le întâmpina la tot pasul în activitatea sa.

Pentru a forma preoți și slujitori după chipul paulin, Biserica nu poate să rămână pasivă și să aștepte ca acești slujitori să apară gata formați și instruiți. Biserica prin slujitorii ei de toate gradele trebuie să lucreze la selecționarea elementelor dintre care să se recruteze preoții după chipul paulin și pentru aceasta ea trebuie să coboare până chiar la familia de unde pleacă copilul, din care se pregătește cu încetul preotul de mâine.

Munca păstorului poate nu este atât de dificilă precum e de complexă. El se duce mereu în locuri unde alții nu se duc decât de nevoie. Intră în săli de spital unde nici membrii familiei nu au voie să intre, în celulele închisorii de maximă securitate să viziteze un soț pe care soția și copiii nu l-au văzut de o lună. Consolează pe cei rămași în urma persoanei iubite plecate la cele veșnice, trebuie să aibă cuvinte de încurajare pentru cei în necaz sau boală, cuvinte de mustrare pentru cei ce greșesc. Începe să descopere lumea tainică a indivizilor și a cunoscuților. Secrete pentru care păstorul rămâne un mormânt până la ... mormânt. El trebuie să trateze ca și când nimic nu s-ar fi întâmplat pe tânărul căzut în ghearele pornografiei, pe soțul care-și maltratează soția, pe fiica ce a fugit de acasă. Sfătuiește pe doi tineri care se căsătoresc, sau pe doi soți ce vor să divorțeze după zece ani de căsătorie

Spiritul sau duhul, adică esența cea mai lăuntrică, mai nobilă și mai intimă a ființei noastre după învățătura marilor teologi ai Bisericii creștine, este sediul sau altarul harului divin, general sau elementar, care se dă oricărui creștin prin botez și în virtutea căruia toți creștinii alcătuiesc, după cuvântul Sfântului Apostol Petru, „seminție aleasă, preoție împărătească, neam sfânt...”, precum și al harului special, care se dă clericilor, prin taina hirotoniei. Prin taina preoției am devenit stătători înaintea lui Dumnezeu și organe prin care alții sunt în legătură cu Creatorul, am devenit calea și povăzuitorii altora.

În toată activitatea sa preotul este purtătorul preoției Domnului nostru Iisus Hristos. El e investit cu puterea de a învăța, a sfinți și a conduce pe credincioși pe calea mântuirii; acestea sunt cele trei laturi ale misiunii preotului în parohie și toate preocupările sale trebuie să tindă în aceste trei direcții. Aceasta este pornirea Mântuitorului pe care a dat-o Sfinților Apostoli: „Mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, învățându-le să păzească toate câte v-am poruncit vouă.”

Păstorul de suflete este chemat să slujească cele sfinte. Mai ales în această funcție de liturghisitor, prin care devine organul sfințitor al vieții credincioșilor, preotului i se cere cu sfințenie: „Când invocă pe Duhul Sfânt și săvârșește înfricoșata jertfă-spune Sfântul Ioan

Hrisostom – cînd mâinile sale țin pe Stăpînul a toată firea, te întreb: în ce rang îl vom pune? Ce curățenie, ce pietate n-avem dreptul să cerem de la el?” „Preotul trebuie să fie curat ca și cum ar fi deja în cer printre puterile spirituale, să fie un templu viu al Duhului Sfânt”.

Pentru a forma tineri slujitori după chipul paulin, Biserica noastră nu mai poate rămîne pasivă și să aștepte ca acești slujitori să apară formați gata. Pentru că au apărut și pentru că trăim anumite timpuri, iată că vedem tot mai mult o dezinteresare a tinerilor cu privire la studiul teologic.

Biserica, prin slujitorii ei de toate gradele, trebuie să lucreze la selecționarea elementelor dintre care să se recruteze preoții după chipul paulin și pentru aceasta ca un prim argument este ca ea, să se coboare chiar la familia de unde pleacă copilul, din care se pregătește încetul cu încetul preotul de mâine.

Sfântul Ioan Gură de Aur ne spune următoarele despre preoție: „Dacă văzînd un dulgher care nu este de fapt dulgher, l-am chema la lucru, și el ar da urmare acestei invitații, pe urmă începînd să lucreze materialul pentru construcția unei case, ar prăpădi întîi lemnele, pe urmă piatra și în fine, ar construi o casă astfel încât să se prăbușească imediat, s-ar putea apăra destul acest dulgher imaginar pretinzînd că el a fost constrîns de alții și că nu a venit de bună voie? Nicidecum”!... Astfel „dacă cel care strică materialul lemnos și pietros pentru construcția unei case nu va putea scăpa de pedeapsă cum își închipuie că va scapa de pedeapsă sub pretextul violenței din afară cel care pierde sufletele și construiește fără griji”?

Prin exemplul acesta dat, Sfântul Ioan Gură de Aur a dorit să scoată în evidență știința și pregătirea temeinică pe care trebuie să le aibă un preot, care, prin misiunea și prin chemarea sa, este și trebuie să fie un meșter ziditor de suflete, precum și marea responsabilitate pe care o are în fața lui Dumnezeu pentru materialul ce i-a fost încredințat și din care el, prin știință și pricepere, trebuie să clădească templul pentru Dumnezeu Tatăl și pentru Duhul Sfânt

Sfântul Apostol Pavel a aflat în rugăciune izvorul din care-și răcorea sufletul. Conștiința chemării și-a întărit-o prin ea. Orice păstor după chipul paulin trebuie să fie om al rugăciunii. Preotul care este chemat să rostească cu atâtea ocazii diferite rugăciuni pentru alții, nu trebuie să se lenevească cînd este vorba să se roage pentru sine. El nu trebuie să se asemene în privința aceasta cu acei meseriași care confecționează lucruri frumoase pentru alții, neglijîndu-se pentru sine.

Conștiința datoriei unui preot cel mai mult este întărită de rugăciune. În măsura în care este preot în conștiința sa, în măsura aceea va fi el preot și la altarul Bisericii și în întreg felul lui de viață și acțiune. În școala teologică pe care o urmează tînărul teolog, adică viitorul preot, trebuie să se deprindă foarte mult cu rugăciunea, să învețe să se roage corect, ca apoi să

poată învăța și pe alții să se roage corect, el fiind ca un dascăl pentru copii. Atunci când preotul face rugăciuni izvorâte din pietate adâncă, credincioșii simt repede și aceasta influențează pietatea lor în mod profund și pozitiv.

Pentru a deprinde darul de a se atașa mai ușor de sufletele enoriașilor, un preot trebuie să aibă un suflet senin și vesel. Preotul paulin trebuie să învețe și pe credincioșii săi să observe și să prețuiască, după cum se cuvine, bucuriile curate. Preotul întâlnește în calea sa la tot pasul mii de bucurii mărunte, pe care trebuie să se deprindă să le observe, să le prețuiască și să tragă profit din ele.

Sfântul Apostol Pavel a fost un părinte plin de dragoste, jertfelnicie, sinceritate, un părinte stăruitor, gata a fi tuturor de toate. La fel trebuie să fie și preotul după chipul paulin pentru păstoriții săi. Numai un părinte este capabil să se facă tuturor celor ai săi de toate, astfel ca pe toți să-i câștige și să-i îndrume pe calea cea bună. Preotul după chipul paulin trebuie să fie pentru păstoriții săi un părinte stăruitor, plin de sinceritate, de dragoste și de jertfelnicie, gata a fi tuturor de toate. Oamenii doresc ca preotul să fie pentru ei nu doar un învățător, ci, înainte de toate, un părinte. Datoria preotului este să se străduiască din toate puterile să fie pentru păstoriții săi un adevărat părinte.

El trebuie să se călăuzească în viața sa pastorală de principiile de care a fost călăuzit și Sfântul Apostol Pavel, ca să ajungă pentru păstoriții săi cu adevărat părinte. În măsura în care se va simți preotul cu adevărat un părinte al comunității pe care este pus să o păstorească, în aceeași măsură va simți el și responsabilitatea pe care o are pentru viața religioasă și morală din parohie, care este familia sa spirituală. Înainte de toate, este responsabil ca părinte al comunității de bunul nume al fiilor săi sufletești, și de mântuirea sufletească a acestora. În preot ceea ce trebuie să țină trează conștiința datoriei este acea responsabilitate că Dumnezeu va cere sufletele păstoriților din mâinile păstorului la fel cum odată va cere sufletul copiilor din mâinile părinților.

Sfântul Apostol Pavel a urmărit prin activitatea pastorală personală ca obiectiv principal- mântuirea sufletească a credincioșilor. Și tot acest obiectiv să rămână ținta spre care să se îndrepte toate eforturile preotului. Datoria preotului după chipul paulin, este de a subordona activității sale de pe teren religios și moral orice activitate de altă natură; de aceea, preoții care pierd din vedere acest obiectiv principal, neglijând aceste activități de pe teren religios și moral, greșesc profund. Ei poate caută să-și câștige merite pe alte terenuri ca cel cultural, artistic, național, social și economic, dar toate acestea nu pot fi înlocuite cu terenul religios și moral. Preotul trebuie să-și concentreze toate eforturile, să-și pregătească toate mijloacele în vederea acestei activități de pe terenul religios și moral al păstoriților săi.

Preotul este responsabil înaintea lui Dumnezeu și a superiorilor săi vremelnici, înainte de toate, de felul cum a înțeles să lucreze pentru îmbunătățirea vieții religioase și morale a enoriașilor săi. Preotul, după chipul paulin, ca să-i urmeze marelui Apostol, trebuie printre multe alte chestiuni să îndeplinească și următoarele: să poarte de grijă de cei năpăstuiți și chinuiți de mizerie și de boli; să aibă acțiuni de natură caritativă; acțiuni ale samariteanului; să încetățenească în parohie mila, să poarte de grijă văduvelor, săracilor, orfanilor și de toți cei necăjiți ai parohiei sale.

În activitatea sa ce vizează milostenia, preotul paulin trebuie să fie călăuzit, ca și Apostolul Pavel, de iubire care este unul dintre cele mai importante principii pastorale. Întotdeauna iubirea s-a dovedit a fi o bună călăuză, întreprinzătoare și născocitoare de metode și mijloace noi și ea se va dovedi ca atare și în acest domeniu. După cum spune Sfântul Apostol Pavel: „Căci dacă nu știe cineva să-și rânduiască propria casă, cum va purta grijă de Biserica lui Dumnezeu?”, preotul să fie un bun chivernisitor nu doar al celor spirituale, ci și a celor materiale. Preotul trebuie să dea exemplu de muncă, de hărnicie, de bună rânduială și economie, toate acestea fiind o predică vie, care nu va rămâne fără efect asupra păstoriților săi. Gospodăria unui preot, dacă este bine orânduită, este ca o carte deschisă din care păstoriții săi vor putea învăța multe lucruri bune.

Sfântul Apostol Pavel exprimă un mare adevăr în Epistola către Romani și anume că mântuirea provine din credința mărturisită, iar aceasta din auzirea cuvântului Domnului, făcut cunoscut prin propovăduire: „Că de vei mărturisi cu gura ta că Iisus este Domnul și vei crede în inima ta că Dumnezeu L-a înviat pe El din morți, te vei mântui”; „Căci: „Oricine va chema numele Domnului se va mântui”; „Dar cum vor chema numele Aceluia în Care încă n-au crezut? Și cum vor crede în Acela de Care n-au auzit? Și cum vor auzi, fără propovăduitor?”; „Prin urmare, credința este din auzire, iar auzirea prin cuvântul lui Hristos” și aceste cuvinte rămân etern valabile, obligându-l pe preot să fie în primul rând un credincios slujitor al cuvântului.

Ca și Sfântul Apostol Pavel, și Sfinții Apostoli nu au neglijat datoria de a propovădui cuvântul pentru satisfacerea altor îndatoriri de ordin material, ca de exemplu: slujirea la mese „În zilele acelea, înmulțindu-se ucenicii, eleniștii (iudei) murmurau împotriva evreilor, pentru că văduvele lor erau trecute cu vederea la slujirea cea de fiecare zi. Și chemând cei doisprezece mulțimea ucenicilor, au zis: Nu este drept ca noi, lăsând de-o parte cuvântul lui Dumnezeu, să slujim la mese. Drept aceea, fraților, căutați șapte bărbați dintre voi, cu nume bun, plini de Duh Sfânt și de înțelepciune, pe care noi să-i rânduiim la această slujbă. Iar noi vom stăruî în rugăciune și în slujirea cuvântului”; nici n-au înțeles să inverseze îndatoririle pe

care le-au primit prin porunca Mântuitorului de a învăța și boteza, „Drept aceea, mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh”, punând pe primul plan administrarea Tainelor și lăsând pe locul doi îndatorirea de a învăța. De aceea, preoții care neglijează misiunea de a vesti cuvântul, din cauza grijilor de ordin material și administrativ, sau se îngrijesc numai de administrarea Tainelor, neglijând predica și obligația de a învăța ei, nu urmează nici poruncile Domnului și nu țin seama nici de exemplul apostolilor.

Preotul trebuie să se pregătească cu demnitate și cu cea mai mare seriozitate pentru a-și putea îndeplini această misiune. Să mediteze la Sfântul Apostol Pavel care s-a pregătit de tânăr în școala lui Gamaliel, dar și după terminarea școlii s-a pregătit permanent prin studiu și meditație asupra Sfintei Scripturi.

Dacă preotul nu se alimentează din Sfânta Scriptură pentru predicile sale, auditoriul va descoperi lucrul acesta. Preotul, prin predicile sale, trebuie să cucerească și să miște inimile credincioșilor. Dacă preotul nu simte, nu trăiește și nu este mișcat de ceea ce vorbește, nu va putea face și pe alții să simtă, să trăiască și să fie mișcați de cele pe care le comunică.

Ca să poată vorbi păstoriților săi, preotul trebuie mai întâi de toate să se gândească la Sfânta Scriptură, la Simbolul de credință, la cele 7 Taine, la cele 10 porunci, la Istoria Bisericii Universale și la Istoria Bisericii Ortodoxe Române, la Istoria națională, la Morală și la Dreptul Bisericesc, să citească diferitele cărți de predici ale marilor predicatori și va vedea cât de variate sunt problemele despre care se poate vorbi și cât de bogat este materialul din care se poate inspira.

Cea dintâi însușire a preotului paulin ca slujitor trebuie să fie însuși cuvântul său pus în practică de către sine însuși.

Prin credința sa vie, prin nădejdea sa neclintită și dragostea sa aprinsă, el trebuie să preamărească credința în Dumnezeu, nădejdea că vom ajunge în Împărăția Sa și dragostea față de aproapele nostru, primită de Moise în munte.

Prin curățenia vieții sale, să propovăduiască curățenia.

Prin bunătatea inimii sale, să propovăduiască bunătatea.

Prin blândețea sa și lipsa de trufie, să preamărească blândețea și smerenia.

Prin jertfelnicia sa și prin înțelegerea sa caldă pentru suferințele altora, să propovăduiască mila.

Comentariul practic al predicii sale trebuie să fie viața lui ca slujitor al cuvântului.

Tot viața lui trebuie să fie cartea deschisă, din care să învețe păstoriții săi cum trebuie înțeleasă Evanghelia.

BIBLIOGRAFIE

1. Ediții ale Sfintei Scripturi și ale Noului Testament

1. *Biblia* sau *Sfânta Scriptura*, tipărită sub îndrumarea și purtarea de grijă a Prea Fericitului Părinte TEOCTIST, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2005.
2. *Noul Testament cu Psalmii*, tipărită sub îndrumarea și purtarea de grijă a Prea Fericitului Părinte DANIEL, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2008.
3. Das Neue Testament, Le Nouveau Testament, The New Testament, Het Nieuwe Testament, De Nederlandse Gideons, Printed in Great Britain, 1991.

2. Scrierile Părinților Apostolici

1. Scrierile Părinților Apostolici, traducere, note și indici de Fecioru, pr. Dumitru, PSB I, București, 1979.
2. Scrieri alese, partea întâi, *Scrieri exegetice la Vechiul Testament*, în colecția PSB 6, traducere de Pr. Prof. T. Bodogae, ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1981.

3. Gramatici, Dicționare Enciclopedii

1. Braniște, pr. prof. dr. Ene și Braniște, prof. Ecaterina, *Dicționar enciclopedic de cunoștințe religioase*, ed. Diecezana Caransebeș, Caransebeș, 2001.
2. F, V. Vigouroax, *Dictionnaire de la Bible. Art. Pelerina jes de H. Lesetre*, vol. V, col. 25.
3. Mircea, pr. dr. Ioan, *Dicționar al Noului Testament*, ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1995.
4. Toussaint, C., *Saint Paul*, La Vigouroux, *Dictionnaire de la Bible*, t. IV, 1928.

4. Comentarii, lucrări și studii

1. Arion, Leon Gh., *Unitatea și universalitatea Bisericii după epistolele Pauline*, în ST, nr. 1 - 2 ian. - febr., 1967.
2. Baslez, Marie-Francoise, *Sfântul Pavel*, trad. Anca-Maria Christodorescu, ed. Compania, București, 2001.
3. Bălan, Î.P.S. dr. N., *Pavel Apostolul lui Iisus Hristos*, Tablou biografic după K. Kirsch, Sibiu, 1931.
4. Bălana, Magistr. Gh. N., *Sfântul Apostol Pavel și creștinii din Corint*, în ST, nr. 7 - 8 sept. - oct., 1957.
5. Bălan, prof. Nicolae, *Pavel Apostol al lui Iisus Hristos*, 1931.
6. Bea, Fernando, *SAULE, SAULE ... un martor al lui Cristos*, ed. Arhiepiscopiei romano-catolice, București, 1988.
7. Beldie, I. C- tin., *Sfântul Apostol Pavel și păstorii din Milet*, Galați, 1930.
8. Belea, pr. Nicodim, *Sfântul Pavel - eroul suferinței*, în RT, nr. 4, Sibiu, 1932.

9. Belu, I., *Calitățile de îndrumător duhovnicesc ale Sfântul Apostol Pavel*, în ST, nr. 9 - 10 nov. - dec., 1955.
10. Bischof, P. W. von Kepller, *Mehr Freude*, Freiburg i. Br. 1909.
11. Braniște, Ene, *Despre preoție*, ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2004.
12. Cojocaru, diac. dr. I. Haralambie, *Noțiunea de Biserică la Sfântul Apostol Pavel*, Tipografia Uniunilor Ortodocși din Basarabia, Chișinău, 1935.
13. Coman, pr. Ioan, *Sublimul preoției creștine*, București, 1940.
14. Coman, pr. prof. G. Ioan, *Frumusețile iubirii de oameni în spiritualitatea patristică*, ed. Mitropoliei Banatului, Timișoara, 1988.
15. Coman, pr. prof. G. Ioan, *Sensul preoției la Sfântii Părinți*, în ST, nr. 9 - 10, noiembrie-decembrie, 1949.
16. Cornițescu, pr. prof. dr. Constantin, *Cursul litografiat de Studiul Noului Testament*, Cartea faptele apostolilor, București, 1981.
17. Cornițescu, drd. Emilian, *Raporturile între părinți și copii după cărțile didactice ale Vechiului Testament*, în Studii Teologice, nr. 1-2, ianuarie-februarie, 1969.
18. Dagron, G., *Vie et miracles de sainte Thècle*, Bruxelles, 1978.
19. Decaux, Alain, *Viața Sfântului Apostol Pavel*, ed. Humanitas, București, 2007.
20. Diac, Radu, *Viața Sfântului Apostol Pavel*, ed. Anastasia, București, 2002.
21. Marcu, diac. pr. Grigorie, *Antropologia paulină*, Sibiu, 1941.
22. Marcu, pr. prof. Grigorie, *Cu privire la testamentul Sfântul Apostol Pavel*, în MMS, nr. 5 - 7, 1957.
23. Marcu, pr. dr. T. Grigorie, *Epistola Sfântului Apostol Pavel către Tit*, Tipografia Arhiepiscopiei, Sibiu, 1947.
24. Marcu, pr. prof. Grigorie, *Gamaliel*, în ST, nr. 1 - 2, 1962.
25. Marcu, pr. prof. Grigorie, *Întâiul itinerar paulin pe continentul nostru*, MA, nr. 9 - 12, 1962.

26. Marcu, pr. prof. dr. Grigorie, *Omul cel nou, în concepția antropologică a Sfântului Apostol Pavel*, în S T, seria a II-a, nr. 7 - 8, 1951.
27. Meyers, E. M. și J. E. Lestrage - *Le langues parlées dans la Palestine romaine*, în Les Rabbins et les premiers chrétiens, Paris, 1984.
28. Mihoc, pr. asist. dr. Vasile, *Epistola Sfântului Apostol Pavel către Galateni, teza de doctorat*, ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1983.
29. Mladin, Mitropolit Nicolae, *Asceza și Mistica Paulină*, ed. Deisis, Sibiu, 1996.
30. Moiesescu, prof. dr. Iustin, *Activitatea Sfântului Apostol Pavel în Atena*, Iași, 1946.
31. Munteanu, pr. prof. C. Liviu, *Viața Sfântului Apostol Pavel*, Cluj, 1942.
32. Munteanu, prof. dr. L. G., *Viața Sfântului Apostol Pavel*, Ed. Renașterea, Cluj Napoca, 2004.
33. Nellas, Panayotis, *Omul - animal îndumnezeit, Perspective pentru o apologie ortodoxă*, trad. de Diac. Ion I. Ică jr., ed. a II-a, ed. Deisis, Sibiu, 2002.
34. Nicodim, Patriarhul României, *Viața și operele Sfântului Apostol Pavel*, traducere după Farar, Mănăstirea Neamț, vol. II, 1943.
35. Nicolae, Colan, *Sfântul Pavel către Filimon - Creștinismul și sclavia*, Tiparul Tipografiei Arhidiecezane, Sibiu, 1925.
36. Nicolae, Mitropolit Corneanu, *Pavel, Apostolul lui Iisus Hristos*, Tablou biografic după Konrad Kirch, Sibiu, 1931.
37. Plămădeală, Antonie, *Preotul în Biserică, în lume, acasă*, Sibiu, 1996.
38. Popa, Î.P.S. prof. dr. univ. Irineu, *Iisus Hristos este același, ieri și azi și în veac*, ed. MO, Craiova, 2010.

39. Provian, pr. Constantin, *Sfântul Apostol Paul. Studiu asupra personalității și activității sale practice*, Atelierele grafice Ioan Calinescu, Buzău, 1921.
40. Rămureanu, pr. prof. I. Ioan, *La împlinirea a 1900 de ani de la moartea martirică a Sinților Apostoli Petru și Pavel, luceferi ai creștinătății*, în M O, nr. 5 - 6, 1967.
41. Sofron, pr. dr. Vlad, *Mărturia Sfântului Apostol Pavel despre viața și învățătura Mântuitorului*, Tiparul tipografiei Diecezane Caransebeș, Caransebeș, 1941.